

ning, og den høitærede Minister fremhævede stærkt, at der kun skulde gives Ministeriet en Bemyndigelse, som lod det staae i Ministeriets Magt i sin Tid at træde tilbage, dersom man fandt det rettest, eller, som han hittede sig, naar man ikke kunde faae Monopolet afløst for en rimelig Priis. Jeg troer, at der bag denne Øttring ligger den Forudsætning, at Manden har gjort urimelige Fordringer, og at man frygter for at urimelige Paaastande skulle blive fremsatte. Man er rimeligviis bleven ført til denne Frygt ved at tillægge det saakaldte foreløbige Skjøn en særdeles Betydning, det Skjøn nemlig, hvorefter Monopolet er blevet anfat til 7,500 Rd., medens Cieren har forlangt et meget større Beløb. Dette Skjøn maa dog vistnok anses for at være uden Betydning, idet det er optaget, uden at Cieren har haft Leilighed til at fremkomme med Oplysninger og af Mænd, som ikke ere udnævnte paa lovlig Maade, og uden at Cieren har været varslet til at høre dem udmeldte, og optaget af Personer, der, efter hvad der er mig bekendt, boe i en By, der ligger langt fra Møen og som ikke have noget særligt Kjendskab til de locale Forhold der. Dette fremgaaer tydelig af de Momenter i deres Skjøn, der ere opførte i Lovudkastet. Naar man sammenholder disse med de tilsvarende Detailler i Cierens Fremstilling, fremgaaer det, at Skjønsmændene have været aldeles uvidende om Forholdene. Jeg skal, som et Exempel derpaa, bemærke, at Skjønsmændene som en Grund til at sætte Taxationen saa lavt have anført, at Farveriet af de Varer, der farvedes til Brug ved Møens Tugthus, nu er ophørt ved denne Anstalts Nedlæggelse, i hvilken Anledning Cieren oplyser, at den af Skjønsmændene gjorde Henvisning til det af Tugthusets Nedlæggelse flyvende Næringstab er uden Betydning, da det er notorisk, at der fra bemeldte Anstalt som saadan ikke i de sidste 50 Aar tilsammen er farvet for en Værdi af 100 Rd., hvilket udgjør 2 Rd. om Aaret i Gjennemsnit. Jeg troer altsaa ikke, at denne Frygt fra Ministeriets Side for urimelige Paaastande med Hætte kan grundes paa dette Skjøn; men jeg troer, at det vilde være retfærdigt og billigt ligeoverfor den private Mand at fremhæve, at dette Skjøn ikke bør have nogen Betydning. Tilfældigviis seer

jeg mig istand til at meddele til yderligere Oplysning, at denne Mand for 20 Aar siden har kjøbt Eiendommen for 8000 Rd. og en aarlig Afgift af 600 Rd., som af ham er bleven betalt i 18 Aar, og at han efter Overtagelsen har anvendt en ikke ubetydelig Sum deels paa Bygningerne og deels paa Forbedringen af det hele Materiel, saaledes at Eiendommen kan siges at staae Manden i nogle og tyve Tusinde Rd., uagtet han har indkjøbt den for 20 Aar siden. Dette synes mig at tyde paa, at Taxationen, saaledes som de saakaldte uvillige Mænd have udført den, og hvorefter Monopolet skulde være 7,500 Rd. værd, er temmelig lav. Eiendommen selv uden den Eneret, hvorom her er Tale, vil neppe kunne anlæaes til Mere end 7,500 Rd.; men dersom nu Resultatet skulde blive, at Manden for Monopolet og Bygningerne kun faaer 7,500 Rd., vil han vistnok blive aldeles ruineret; der indestaer nemlig i hans Eiendom en Prioritet, der paa det Nærmeste vil være det Dobbelte af den Sum, her er nævnt. Det Besættligste for mig er imidlertid, at det fremkommer mig, at der ligger en Ubillighed i den Maade, hvorpaa Forholdet er foreslaaet ordnet; det er ubilligt, at den Mand, for hvem det hele Spørgsmaal er en Bøjskægsag, skal være bunden ved den Taxation, som uvillige Mænd i sin Tid maatte komme til, om han endog saa fra sit Standpunkt finder den nok saa urimelig og mener, at den vil blive til hans Ruin, medens Regjeringen ikke vil være bunden; dersom der var en Taxation, som Regjeringen ansaae for heldig for Statskassen, saa skulde Regjeringen være berettiget til at sige: Nuvel, vi tage imod den; men naar Resultatet efter Ministeriets Mening viste sig urimeligt, saa skulde det være berettiget til at sige: Vi gaae ikke ind derpaa. Det er ubilligt, at der ikke opstilles lige Vilkaar for begge Parter; den ene Part skal finde sig i, at man siger: Du skal være pligtig til at afstaae din Eiendomsret og finde Dig i at tage imod den Erstatning, som uvillige Mænd finde passende; men vi ville derimod ikke være forpligtede til at være bundne til den Erstatning, som Taxationsmændene ansatte. Og hvad vil det overhovedet sige, at den Værdi, som uvillige Mænd i sin Tid maatte bestemme, kunde blive urimelig? Hvem skal